

BIBLIOTEKA
SHTETIT

811-32
179

Gjergj Vlashi

**TE
SHTUNEN
PASDITE**

tregime

814-32

V. 79.

GJERGJ VLASHI

TE SHTUNEN PASDITE

— Tregime e novela —

SHTËPIA BOTUESE «NAIM FRASHËRI»

TË SHTUNËN PASDITE

Kur trokiti xhami, unë po shkruaja diçka në regjistër. Ishin dy trokitje të lehta, të shkurtëra, sikur xhamin e kishte prekur sqepi i një zogu. E njoha dorën e Lindës. Vazhdova të shkruaja. U përpoqa të jem sa më i përqëndruar. Ajo trokiti edhe dy herë të tjera. Pastaj ngrita kokën.

— Do të nisemi? — tha ajo. Zërin s'e dëgjova mirë, por e kuptova nga lëvizja e buzëve.

— Edhe pak, — thashë pa nxjerrë zë. Lëvizja vetëm buzët. Pse ta fsheh: më pëlqente ta ngacmoja Lindën.

Vazhdova të shkruaja. Ajo trokiti prapë. Nuk e ngrita më kokën. Mbarova faqen e regjistrit deri në fund, pastaj hodha sytë në dritare. Ajo nuk ishte më aty.

U takuam në oborrin e shkollës. Ajo mbante për dore biçikletën e saj të vjetër. Në portabagall kishte vënë çantën e saj të zezë, që unë e quaja me tallje «macja». Kishte mbërthyer deri në fyt paradesynë, kurse flokët i kishte mbledhur me një skuqe të bardhë, që e tregonte shumë të re.

— Qenke bërë si njeriu në këllëf, — i thashë. Ajo vuri buzën në gaz dhe më pyeti:

— Nuk e ke marrë biçikletën?

— Të tjerët ikën?

— Kanë ikur. Jemi të fundit.

— Do t'i arrijmë.

Ndeza një cigare dhe nisa ta thith i aetë. Ajo më shikoi e habitur, pastaj pyeti:

— Ku e ke biçikletën?

— Në stallë.

— Ohu, edhe ti, Kadri, gjithnjë ke qejf të tallësh, — tha me qortim. Sa herë nxehej pak, më thërriste Kadri, sepse zakonisht më thërriste me atë nofkën idiote të fëmijërisë, «Çili».

Oborri ishte i qetë. Nga gjithë zhurmat e zërat e fëmijëve nuk kishte mbetur asgjë. Vetëm diku, në ara, ulërinte një traktor dhe dy gra diç i thoshin njëra-tjetrës, duke folur nga një oborr në tjetrin.

Kaluam nëpër sheshin e ri të fshatit. Dyqani ishte plot me njerëz. Nga dritaret pashë se në klub kishte shumë kooperativistë, që pinin kafe, konjak ose luanin domino. Dy të rinj kishin hipur në çatinë e shtëpisë së kulturës dhe po rregullonin antenën e televizorit, që e kishte shtrembëruar era.

— Sonte, në televizor, jepet filmi «Më fal», — tha Linda, duke ecur pranë meje me biçikletën e saj të vjetër.

Unë nuk fola. Dëgjoja zinxhirin e biçikletës së saj që gërvallej.

— Do ta shohësh? — më pyeti ajo.

— Jo. Të shtunën nuk kam dëshirë të trishtohem me kësi filmash idiotë.

Ajo më shikoi e habitur. E dija se asaj i pëlqenin filmat melodramatikë dhe nuk e zgjata. Isha grindur nja dy herë me të për filma të këtij lloji, por e kisha kuptuar se nuk i mbushej mendja.

Tek stallat e reja pamë disa vajza që mbartnin kovat me qumësht e që qeshnin njëra me tjetrën. Disa prej tyre na e bënë me dorë. Njoha Bedrijen, mjelësen e bukur, që, sa herë e shikoja rrugës, m'i ngulte sytë... Isha matur ta ndaloja, por nuk e di as unë se si nuk më është bërë mbarë. «Javën tjetër do ta ndaloj», — vendosa me vete dhe u mëshova pedaleve.

— Sa është ora? — pyeta Lindën, që ishte prapa meje.

— Katër. Ka filluar të zgjatet dita.

— E mora me mend që kështu do të thoshe. Kemi tre vjet në këtë shkollë dhe në shkurt ti thua: ka nisur të zgjatet dita, kurse në shtator: ka nisur të shkurtohet!

E pashë që u mat të thoshte diçka, por atë çast rrota e parë i ra në një gropë dhe biçikleta u drodh e lëshoi një zhurmë të shkurtër, të shurdhët.

— Kujdes, se mos rrëzohesh. Hap sytë, se do të të bjerë macja e zezë rrugës.

Kësaj here Linda zuri të qeshë. Ajo ishte e urtë dhe kurrë nuk nxehej me gjithë mend. Nuk ishte e bukur, por ishte kaq e mirë dhe e padjallëzuar, sa të bënte për vete. Gjatë atyre viteve që isha mësues në atë fshat, shoqëroheshja shumë me të. Shpesh shkonim e ktheheshim nga fshati bashkë. Unë nuk e mbaj veten për djalë të urtë me vajzat, por me Lindën kurrë nuk më kishte vajtur mendja për keq. Ajo e dinte këtë dhe kishte besim të madh tek unë. Ndonjë mësues, në fillim, pandehte se në mes tonë kishte diçka, por pastaj bindej se nuk ishim veçse sho-kë. Të shtunave ktheheshim në qytet me biçikleta,

herë me të tjerët e herë na qëllonte të shkonim edhe vetëm, sikurse tani.

Ishim larguar disa kilometra nga fshati, kur vura re se Linda mbetej më prapa se herët e tjera, megjithëse unë nuk nxitoja.

— Ç'ke, Linda? — i thirra.

— Nuk e di, Çili, më kërcet shumë zinxhiri.

— Kur të shkosh në shtëpi, lyeje me vaj, po mos të jetë vaj kikiriku.

Ecëm edhe pak. Posa kaluam kanalin e ri ku llues, dëgjova një krismë të thatë dhe Lindën që lëshoi një thirrme të mbytur.

— Ç'pate?

— M'u këput zinxhiri.

— Me shëndet!

Zbrita nga biçikleta dhe i shkova pranë. Kishte qëndruar në mes të rrugës dhe shikonte zinxhirin e varur. Fytyra i ishte skuqur. Kishte varur buzët dhe dukej sikur nga një çast në tjetrin do të niste të qante. Ngjante si ndonjë fëmijë, të cilit i është prishur lodra. Të dy shikuam disa çaste zinxhirin e këputur.

— Ç'do të bëjmë tani, Çili? — pyeti ajo.

— Do të flemë në mes të rrugës.

— Ohu, dhe ti, mendjen tek shakatë e ke...

— Po fillove të qash, unë ika e të lashë këtu, kuptove?

Ajo vuri buzën në gaz. Ishte një buzëqeshje e sforcurar...

— Jemi larg rrugës automobilistike, — tha ajo.

— E di.

Hodha sytë anash. Atje tej ishte një shtëpi e re njëkatëshe, me mure të bardha e tjegulla të kuqe.

— Kush rri në atë shtëpi? — e pyeta.

— Nuk e di. Pse?

— Të lemë biçikletën tënde të prishur. Të hënën sill me vete një zinxhir të ri dhe merre prapë. Ajo nuk foli. Vura re se kishte diçka, që ende nuk e kuptonte.

— Mirë, e lemë, po... unë?

— Ti do të hipësh në biçikletën time dhe do të kthehemi bashkë në qytet.

Ajo nuk foli. E kuptova menjëherë se propozimi im ju duk i çuditshëm. I vinte zor të hipte në një biçikletë me mua. Megjithëse e dhashë atë mendim, tani që Linda heshti, edhe mua se si m'u duk. Megjithatë, thashë:

— Hajt, se nuk ka asgjë të keqe.

Ato fjalë pjesërisht ja drejtova edhe vetes.

Tek gardhi thirra. Doli një grua e ngjallur. Nuk e kisha parë ndonjëherë. I tregova si ishte puna. Ajo më dëgjoi dhe nuk bëri zë. Në sallonin e vogël, që ishte në hyrje, pashë një pikturë muri. Ishte paraqitur një barkë me vela, që lundronte në një liqen të qetë. Hëna shkëlqente mes resh të bardha. Pranë kallamishteve ishin ulur dy të rinj të përçafuar, që shikonin hënën. Kisha dëgjuar që një piktor matrapaz shkonte fshat më fshat dhe bënte kësi pikturash në faqet e shtëpive të reja.

— Si thua? — e pyeta gruan që më shikonte ftohtë.

— Të pyes burrin, — tha ajo.

— Pyete.

— Po... kur të kthehet. Tani është në qytet.

E humba durimin. Më bënte nevrrik edhe dyshimi i kësaj gruaje.

— Biçikleta që do të lemë, nuk do bukë.

— E di, po...

Ktheva kokën. Linda nuk kishte hapur gojë. Dukej gjithnjë e pikëlluar.

— Keni ndonjë barakë pas shtëpisë? — e pyeta gruan.

— Kemi.

— Po e le aty deri të hënën. Po të pyeti burri, thuaji se e kanë lenë dy mësues.

Pa pritur përgjegjen e saj, mora biçikletën e Lindës, kalova oborrin dhe u futa në barakë, ku kundërmonte një erë e rëndë.

— Faleminderit, — i thashë gruas së ngjallur, që vazhdonte të shihte e çuditur. Kur po largohe-sha, më shkuan sytë edhe një herë te piktura e murit.

Në fillim ecëm më këmbë. Unë e mbaja biçikletën për dore. Linda nuk fliste. Për drejt, unë nuk kam portabagal dhe duhej ta hipja përpara. Kjo e bënte edhe më të vështirë punën.

— Hajt, hipë, — i thashë Lindës.

Ajo nuk foli. M'u duk se ishte skuqur. Anova biçikletën. Ajo vuri këmbët e mbledhura në një krah dhe me duart shtrëngoi timonin. Çantën e zezë e vuri mbi timon.

Nisa ta ngas biçikletën. Në fillim edhe për pak e humba ekuilibrin, por shtrëngova timonin dhe ecëm mirë.

— Si mos të shkojë udhëtimi ters, kur ke me vete një «mace të zezë», — thashë për të kthjelluar atmosferën.

— Po unë edhe herë të tjera e kam pasur çantën me vete, — u përgjegj ajo.

Duke ecur, vura re se kisha nisur të lodhesha.

Rruga ishte me gropa dhe unë s'e manovroja lirisht timonin.

Rrugës nuk takuam njerëz, përveç një karroce të kooperativës. Xha Beqiri, karrocieri, na përshëndeti duke ngritur kamxhikun që mbante në dorë. Nuk e pashë me vëmendje, por m'u duk sikur na shikoi i çuditur.

Më në fund, atje tej u duk shiriti i zi i rrugës automobilistike.

— Arritëm, — tha Linda e lehtësuar.

— E shoh, — thashë unë.

Duke kaluar pranë një ndërtese të vjetër, që të gjithë e quanin «mulli», megjithëse aty kishte zyrat këshilli, pamë një grumbull njerëzish që dolën nga dera e madhe. Ne kaluam para tyre. Padashje u mëshova pedaleve. Ktheva kokën dhe pashë shkarazi disa fytyra të njohura, por nuk arrita të përshëndetja njeri.

— Paskan pasur ndonjë mbledhje, — thashë.

— Mbledhjen e këshillit. Ja pashë ftesën drejtorit të shkollës sonë. Edhe ai do të ketë qenë aty.

— Punë e madhe, — thashë, pasi e kuptova se Linda ishte shqetësuar dhe ai takim nuk i kishte pëlqyer fare.

Dolëm në rrugën automobilistike. Rrotat e bicikletës u fërkuan me asfaltin e zi. Ecja shpejt.

— Tek plepat qëndro, — tha ajo.

— Pse?

— Dë të shkoj me autobuz.

— Ke frikë mos të na shohin bashkë. Tani është vonë.

— Është më mirë me autobuz, Çili.

— Si të duash.

Qëndrova tek plepat. Linda kërceu në tokë. U ndamë. Nisa ta ngas biçikletën me shpejtësi. Pas nja njëqind metrash ktheva kokën. Linda ishte pranë stacionit të autobusit, fill e vetme, me çantën e zezë në dorë. Vazhdova t'u mëshoj pedaleve. Biçikleta gati fluturonte. Era e freskët më rrihte fytyrën.

*

*

*

Që të hënën diç vura re në shkollë, por nuk i dhashë rëndësi. Mërkuri, një mësues me të cilin isha zënë disa herë, se nuk më pëlqente karakteri i tij, më shikoi me vëmendje dhe në fund të syve të tij të vegjël m'u duk sikur pashë një shkëndijë ligësie. Më bëri përshtypje edhe drejtori i shkollës, shoku Maksut. (Thoshin se ky emër nuk i kishte pëlqyer kurrë dhe ishte përpjekur ta bënte Maksim, por, kur vuri re se emrat e huaj nuk pëlqeheshin më, hoqi dorë). Drejtori ynë përgjithësisht ishte i rëndë, por vetëm të hënën. Bëri sikur nuk më pa dhe nuk më përshëndeti fare. Unë nuk i dhashë rëndësi, pasi e njihja çfarë njeriu ishte.

Atë njeri nuk e honepsja. Ishte një burokrat, një pedant, që s'e kishte shokun. Kishte qenë mësues në disa fshatra dhe, para katër muajsh, kur drejtori ynë i vjetër doli në pension, zuri vendin e tij. Ishte nja dyzet e pesë vjeç, i shkurtër, me një fytyrë të rrumbullakët, sy bojë plumbi, pa shprehje, të ftohtë. Flokët i kishte të prerë si furçë e të thinjur anash. Qafë nuk kishte fare. I pëlqenin shu-